

Wessel Fuijkschot

arts-onderzoeker interne geneeskunde, VUmc, Amsterdam

Jeske van Diemen

arts-onderzoeker interne geneeskunde, VUmc, Amsterdam

Abel Thijs

arts-onderzoeker interne geneeskunde, VUmc, Amsterdam

Yvo Smulders

hoogleraar interne geneeskunde, VUmc, Amsterdam

ONDERZOEK BEKOSTIGEN VIA SOCIAL MEDIA IS AANVULLING OP BESTAANDE FINANCIERING

Crowdfunding geeft nieuwe ideeën een kans

Voor moeilijk subsidiabel onderzoek van (jonge) medisch onderzoekers kan crowdfunding een alternatief zijn, stellen arts-onderzoeker Wessel Fuijkschot en collega's. Het is lonend en leuk, maar tegelijkertijd ook lastig om een community om je onderzoek heen te creëren.

Het uitvoeren van medisch-wetenschappelijk onderzoek kost geld, veel geld. Onderzoekers kunnen een subsidieaanvraag indienen bij collectebusfondsen, overheid (ZonMw) of hun eigen instituut. Er zijn echter veel meer ideeën dan dat er geld beschikbaar is. Subsidieverstrekkers bevestigen dat veel onderzoek dat zeer geschikt is voor ondersteuning, niet gefinancierd kan worden. Deze mismatch wordt alleen maar groter, door de toenemende snelheid van innovatie aan de ene kant en het niet evenredig toenemen van de beschikbaar gestelde onderzoeksgelden aan de andere kant, zo liet Hans Clevers, oud-voorzitter van de Koninklijke

Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) weten bij zijn afscheid.^{1,2} Subsidieverstrekkers maken gebruik van peerreview om te kiezen welk onderzoek geld krijgt en welk niet. Er is echter een manier van financiering in opkomst die extra geld moet opleveren en bovendien de 'macht' veel directer bij de donateur legt: crowdfunding.

Vrije ideeën

Met een crowdfundingactie is de onderzoeker niet meer louter afhankelijk van het oordeel van de *peers*, maar nu ook van de samenleving. Dit creëert extra ruimte voor nieuwe en vrije ideeën. De belangrijke fondsen verstrekken immers in toenemende mate geld aan grote consortia's en vervolgprojecten van reeds succesvolle onderzoekerslijnen, waardoor nieuwe ideeën van jonge onderzoekers in de knel kunnen komen. Crowdfunding heeft nog een ander voordeel. De afstand tussen donateurs en het onderzoek is veel kleiner, waardoor duidelijk is waar het geld naartoe gaat. Gedurende de uitvoering van het onderzoek blijven donateurs betrokken door socialmedia-updates, lezingen en in

sommige gevallen persoonlijk contact met de onderzoekers.

De gevers verwachten hun investering niet terug in de vorm van geld, maar het rendement zien zij in het betrokken zijn. Ze worden deeleigenaar van het concept en de uiteindelijke toepassing voor de patiënt. Het gezamenlijk strijden voor de *good cause* is van nature het hoogst haalbare in de menselijke belevingswereld. Die betrokkenheid van donateurs leidt mogelijk ook tot een sterker gevoelde verantwoordelijkheid bij de onderzoeker.

Wispelturig

In april van dit jaar verscheen er een stuk in de Volkskrant over medische crowdfunding, met als belangrijkste boodschap dat de gever wispelturig is.³ Het ging hier over patiënten die geld inzamelen voor eigen medische hulpmiddelen die niet vergoed worden. Van de 218 patiëntgedreven crowdfundingacties in 2015 slaagde maar een klein deel, zo bleek uit een inventarisatie van crowdfundingadviesbureau Douw&Koren. Er bleek dikwijls wat aan te merken op de kwaliteit van de acties.

Ondanks het wisselende succes, hebben patiënten het crowdfunden in ieder geval ontdekt. Precieze gegevens zijn er niet, maar het aandeel van crowdfunding door dokters is aan de andere kant nog klein. Toch staan er steeds meer onderzoekers op die het aandurven om buiten de gebaande paden te treden en alternatieve manieren van financiering als een aanwinst zien. Vaak in samenwerking

Het maakt de afstand tussen donateurs en het onderzoek veel kleiner

GETTY IMAGES

Patiënten hebben het crowdfunden wel ontdekt. Artsen stukken minder.

met een fonds of universiteit die het crowdfundplatform biedt. Zo haalde Tim de Meij, kinderarts in het VUmc, vorig jaar samen met de Maag Lever Darm Stichting ruim 20.000 euro op voor het onderzoek met de eNose naar het opsporen van necrotiserende enterocolitis bij prematuren.⁴

Lucien Engelen, directeur van REshape, het innovatiecentrum van het Radboudumc, gelooft in crowdfunding en wil zelfs nog een stap verder gaan met zijn MedCrowdFund-platform. Hier kunnen patiënten onderzoeksideeën genereren, voor de uitverkoren plannen geld binnenhalen om vervolgens de onderzoekers te selecteren die het onderzoek mogen gaan uitvoeren.⁵ Deze drietrapsraket leek vlak na de lancering

van de pilot in 2013 nog niet massaal omarmd te worden, maar er wordt inmiddels gewerkt aan een grootschalig vervolg.

Andere sectoren

Traditiegetrouw volgen we als beroeps-groep de ontwikkelingen uit andere sectoren met een paar jaar achterstand. Het is dus interessant om te zien hoe crowdfunding nu al floreert in de niet-medische sectoren. In het eerste kwartaal van 2016 is in Nederland in totaal 30 miljoen euro verworven via crowdfunding. Dat is 9 procent meer dan in het kwartaal ervoor.⁶ Zo haalde Erik Recter binnen 48 uur 185.000 euro op voor de ontwikkeling van zijn Kidswatcher.⁷ En steeds meer koffietentjes en restaurants in

Amsterdam zijn mogelijk gemaakt via crowdfunding.^{8,9} Ze omzeilen daarmee de steeds strenger gereguleerde traditionele geldschietters, zoals banken. De vergelijking met crowdfunding in het bedrijfsleven zou mank kunnen gaan, omdat het in de biomedische sector lastig is een winstuitkering te realiseren. Weinig projecten leiden namelijk direct tot een commercieel product. Wat echter opvalt is dat de donateurs vaak helemaal niet gedreven zijn door financiële winst. Wij denken dat datzelfde principe opgaat voor het crowdfunden van medisch onderzoek.

Nadelen

Toch is er ook weerstand tegen crowdfunden voor medisch-wetenschappelijk

onderzoek. Diverse *established investigators* zijn bang voor popularisering van de onderzoeksagenda en het gebrek aan sturing die ze hierop kunnen uitoefenen. Gevolg: een wildgroei aan acties voor overbodige projecten van een slechte wetenschappelijke kwaliteit. Dit is een reëel risico, maar wij denken dat dit ingedamd kan worden doordat veel projecten wel degelijk peerreview hebben ondergaan. Zo vertelde Johan Oosterman, hoogleraar oudere Nederlandse letterkunde, in een interview over zijn actie voor het onderzoeken en tentoonstellen van een middeleeuws gebedenboek, dat zijn onderzoeksvoorstel als excellent werd beoordeeld, maar NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) onvoldoende middelen had om het te honoreren.¹⁰ Crowdfunding kan in zulke gevallen dus de ideale oplossing zijn. Daarnaast valt niet te verwachten dat het de reguliere financiering zal vervangen. Sturing op de wetenschapsagenda blijft dus gewaarborgd. Een ander nadeel voor de crowdfunders zelf, is de grote tijdsinvestering en het persoonlijke karakter van de actie. Daarover later meer.

Aspirine

Ook wij overwogen te gaan crowdfunderen toen het verkrijgen van reguliere financiering voor een kleine studie naar een nieuwe toepassing van aspirine niet direct lukte.¹¹ Het is bekend dat mensen in de eerste weken na een infectie, zoals longontsteking, een verhoogde kans hebben op een hartinfarct. Wij en anderen doen onderzoek naar de pathofysiologie van dit verband, waarbij naar alle waarschijnlijkheid bloedplaatjes betrokken zijn.

Ons plan was eigenlijk heel simpel: patiënten na een longontsteking behandelen met aspirine, zoals dat al tientallen jaren succesvol gebeurt bij andere patiëntengroepen met een verhoogd cardiovasculair risico. Door de bloedplaatjesfunctie te meten en niet het optreden van hartinfarcten als eindpunt te nemen, konden we het bovendien af met relatief weinig patiënten en dus goedkoop en

Besef dat het idee moet overkomen op het publiek

snel een eerste aanzet tot een antwoord geven. Het patent van aspirine is echter al tientallen jaren verlopen en bovendien spotgoedkoop, waardoor de farmacie niet geneigd was ons onderzoek te financieren. Verder leek onderzoek met het eeuwenoude aspirine minder sexy dan onderzoek naar robotchirurgie, de nieuwste biologicals of DNA-technieken. Dus waar gingen we onze aanvraag indienen?

De Hartstichting zag gelukkig wat in het idee en was net bezig een crowdfundingplatform op te zetten, waarvan we gebruik mochten maken. Als tegenprestatie boden we donateurs een boek over hart- en vaatziekten, reanimatieles of een avond over wetenschap op de VU. Samen verwierven we in drie maanden tijd 25.000 euro, waarna de Hartstichting dit verdubbelde tot 50.000 euro. Een mooie illustratie van een hybride tussen crowdfunding en collectebusfunding.

Tips

Dit resultaat opent wellicht de deur voor vergelijkbare acties. Wel zijn er diverse lessen te trekken uit dit weerbarstige proces. We geven enkele tips gebaseerd op onze ervaringen.

Zo is het goed een aantal zaken vooraf te beseffen. Niet elk projectidee is geschikt. Het idee moet overkomen op het publiek en bovendien niet te kostbaar zijn. De bedragen uit crowdfunding zijn meestal lager dan de bedragen uit onderzoeksbeurzen. Realiseer u verder dat het erg persoonlijk kan worden. Uw naam wordt gekoppeld aan het project en u zult niet alleen complimentjes ontvangen. Bovendien wordt er van u verwacht dat u aan uw familie en vrienden geld durft te vragen. Zonder deze 'spark' komt de actie namelijk niet op gang.

Heeft u eenmaal besloten het avontuur aan te gaan, start dan ver voor het begin van uw daadwerkelijke actie. Sommige processen vergen tijd, dus leg vroegtijdig contact. Maak een draaiboek en houd rekening met vakanties, gelijktijdige acties en mediagenieke momenten. Verder essentieel voor het slagen van de actie is dat u ondersteuning zoekt. U bent het gezicht van de actie, maar kunt het niet alleen. Benader potentiële ambassadeurs, maak gebruik van een bestaand platform en verzamel een heus campagneteam waarin alle competenties gedekt zijn. Zoek ondersteuning van uw eigen instituut en/of een collectebusfonds. Zij delen mee in de aandacht voor uw onderzoek en zoeken boegbeelden. Ze kunnen daar professionele pr- en communicatiemedewerkers tegenoverstellen. Tot slot, sla het bedrijfsleven niet over. Ze kunnen vanuit lokale budgetten een deel voor hun rekening nemen. Richt u hierbij primair op leveranciers van uw onderzoeksbenodigdheden en maak ze onderdeel van de community rondom uw onderzoek.

Nauwer betrokken

Crowdfunding geeft nieuwe ideeën de kans om onder de aandacht te komen en financiering te verwerven zonder daarbij volledig afhankelijk te zijn van de gevestigde orde. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om tegemoet te komen aan de wens van donateurs om nauwer betrokken te zijn bij de keuze, uitvoering en opvolging van onderzoek. Ondanks dat het zeer arbeidsintensief is en diverse uitdagingen kent, denken wij dat de kans groot is dat crowdfunding in het (bio) medisch onderzoek de komende jaren een vlucht zal nemen. ■

contact

w.fuijkschot@vumc.nl
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld door de auteurs.

web

Eerdere MC-artikelen over crowdfunding en de voetnoten vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.